

Lietuvos istorijos institutas, 2013 m. spalio 24–25 d.

Tarptautinė mokslinė konferencija Savas ir kitas šiuolaikiniuose tyrimuose

Etnologijoje, antropologijoje diskutuojama apie disciplinos apibrėžimus ir plėtotę, tyrimų metodologijas, etnografijos problemas. Mokslo pokyčiai ir perspektyvos siejasi su naujausiomis gyvenimo aktualijomis ir lūkesčiais. Neoliberalizmas, postmodernios ideologijos, ekonominio gyvenimo strategijos neabejotinai veikia mokslo raidą. Pastaraisiais metais vykusiose tarptautinėse antropologijos mokslo konferencijose nagrinėjami giminingų disciplinų pokyčiai. Gilinamasi į mokslo metodologijų istorinę raidą ir asmenybių įtaką mokslui. Vyksta „didžiųjų teorijų“ kritika. Analizuojamas šiuolaikinis etnologijos, antropologijos metodologijos pliuralizmas. Aktyviai aptariamos etnografijos kaip metodologijos aktualijos. Teigiama, kad visiškai keičiasi antropologinių tyrimų pobūdis bei požiūris į „savo“ ir „kito“ kultūrą dėl visuomenės nevienalytiškumo, migracijos, informacijos, kapitalo ir žinių srautų. Kartais kultūros autentiškumo paieškos netenka prasmės. Tampa prasmingiau kalbėti apie tapatybės išskirtinumus. Visuomenės darosi sudėtingiau skirstyti į Rytų ir Vakarų. Platesnį pobūdį įgauna tyrimai „namuose“. Kinta požiūris į „savos“ ir „kitos“ visuomenės ar kultūros tyrimus, Jeano Baudrillard'o žodžiais, būtume labai naivūs ieškodami etnologijos tarp laukinių arba Trečiajame pasaulyje – pirmiausia etnologai tyrinėjo laukinius, mažas grupes, kitas kultūras, bet ilgainiui pradėjo tirti ir savas, visas kintančias Vakarų visuomenes.

Priešpriešą „savam“ pasirenkame „kitą“, nes mums artimi metodologiniai požiūriai, teigiantys, kad kitoniškumas suvokiamas kaip besikeičianti tapatybė, o ne išgryninta priešprieša savas / svetimas. Lietuvos etnologijoje ir antropologijoje atsiveria daug neištirtų, visiškai nenagrinėtų šios temos mokslo teorinių klausimų, Lietuvos aktualijų, skatinančių savitą etniškumo, „kitoniškumo“ suvokimą, tautiškumo konstravimą ir etninius procesus, visuomenės vertybių skalės kaitą, migracijos aktualijas. Kokios mums reikia antropologijos, etnologijos disciplinos plačiąja prasme? Kokiomis idėjomis, strategijomis antropologai, etnologai rėmėsi tarpukariu, sovietmečiu ir dabar, kokią etnologiją mes turime? Kokios tyrimų metodologijos atskleidžia pasaulio ir Lietuvos mokslo visuomenės lūkesčius, taikliausiai nusako visuomenės, bendruomenės ar individo požiūrį į etniškumą, kultūrą, socialinę istoriją, „savo“ ir „kito“ sampratą?

Kviečiame diskutuoti apie

- etnologijos ir antropologijos tyrimų metodologijas mokslo istorijoje,
- gilintis į mokslo sąvokų bendrumus ir skirtumus giminingose disciplinose, „savo“ ir „kito“ ypatumus,
- etnografijos kaip metodologijos ar metodo savitumus ir taikymo ypatumus; ekspedicijų, etnografinių pasakojimų, istorinių ir folkloro naratyvų dalykinį ir tarpdalykinį pobūdį.

Mokslinis organizacinis komitetas: Laimutė Anglickienė, Romualdas Apanavičius, Rimantas Balsys, Donatas Brandišauskas, Auksuolė Čepaitienė, Darius Daukšas, Vida Savoniakaitė, Žilvytis Šaknys, Vytautas Tumėnas.

PROGRAMA
Ketvirtadienis, 2013 m. spalio 24 d.

9.30–10.00

Dalyvių registracija II a. fojė

10.00–10.15

Sveikinimai ir konferencijos atidarymas II a. Didžiojoje salėje
Darius Staliūnas (dr., Lietuvos istorijos institutas)

10.15–11.15

Konferencijos I programinis pranešimas II a. Didžiojoje salėje
Christian Giordano (prof. dr. dr.h.c., Fribourgo universitetas) *Against the Conformism of the 'Anthropologically Correct': Lesson Learned from Hermeneutical Approaches*

11.30–13.00

I sekcija II a. Didžiojoje salėje
Savas Europoje ir kaimynystėje
Vadovas Vladislav B. Sotirović

Vladislav B. Sotirović (assoc. prof. dr., Mykolo Römerio universitetas) *The European Union and the European Identity*
Waldemar Kuligowski (prof. habil. dr., Etnologijos ir kultūrinės antropologijos institutas UAM Poznanėje) *The Invention 'We' and 'Them' in National Anthems. Imagining from Central Europe*
Siarhei Sakuma (dr., Baltarusijos nacionalinė mokslų akademijos Baltarusių kultūros, kalbos ir literatūros tyrimų centras) *The Elements of East Culture in Modern Belarus*

13.00–14.30

Pietūs

14.30–16.15

II sekcija IV a. 408 kambaryje
Savieji bendruomenėje, regionuose ir paribiuose
Vadovai Daiva Vyčinionė ir Darius Daukšas

Daiva Vyčinionė (prof. dr. (hp), Lietuvos muzikos ir teatro akademija) *Tautinės savimonės raiška Žižmų kaimo (Dieveniškų apyl.) etnokultūrinėje erdvėje: „sava“ / „kita“*

Vitalija Stravinskienė (dr., Lietuvos istorijos institutas) *Tarp sugyvenimo ir priešiško: tarpetniniai santykiai Rytų ir Pietryčių Lietuvoje (1944–1953)*
Jurijus Unukovičius (dr., Baltarusijos nacionalinė mokslų akademijos Baltarusių kultūros, kalbos ir literatūros tyrimų centras) *„Savieji“ ir „svetimieji“ lietuviai Vilniaus krašto slavakalbių gyventojų akimis*
Darius Daušas (dr., Lietuvos istorijos institutas) *„Savo“ ir „kito“ konstravimas paribiuose*

III sekcija I a. Posėdžių salėje
„Savi“ ir „kitokie“ religijoje, istorijoje, kultūroje
Vadovai Alfonsas Motuzas ir Rimantas Sliužinskas

Alfonsas Motuzas (prof. habil. dr., Vytauto Didžiojo universitetas) *Paraliturijos, arba liaudies religingų praktikų įvairiose religijose Lietuvoje atskleidimo klausimu, arba tapsmo „savu“ problema*
Libertas Klimka (prof. dr., Lietuvos edukologijos universitetas) *„Kitokie“ tarp persirengėlių tradicinėse Užgavėnėse*
Rimantas Sliužinskas (prof. dr. (hp), Klaipėdos universitetas) *Savos ir svetimos istorinės Klaipėdos krašto liuteronų kapinės: vietiniai gyventojai ir pokariniai persikėlėliai*
Jonas Mardosa (prof. dr. (hp), Lietuvos edukologijos universitetas) *Savi-svetimi kolūkiuose ir posovietiniame kaime: atsiradimas bei interpretacijos*
Žilvytis Šaknys (dr., Lietuvos istorijos institutas) *„Savos“ ir „kitos“ šventės šiuolaikinėje kaimo ir miesto kultūroje*

IV sekcija II a. Didžiojoje salėje
Sava muzikoje
Vadovai Romualdas Apanavičius ir Dalia Urbanavičienė

Romualdas Apanavičius (prof. habil. dr., Vytauto Didžiojo universitetas) *„Savo“ ir „svetimo“ įvaizdžiai bei jų raiška Lietuvos XIX a. pabaigos – XXI a. pradžios etninės muzikos gaivinimo judėjime*
Dalia Urbanavičienė (doc. dr., Lietuvos muzikos ir teatro akademija) *Lietuvių choreografinio folkloro tyrimai tarptautiniame kontekste: „emic“ ir „etic“ aspektai*
Gaila Kirdienė (doc. dr., Lietuvos muzikos ir teatro akademija) *„Tu to nesuprasi niekados“: metodologijos paieškos tirti 1940–1953 m. politinių kalinių ir tremtinių muzikavimą Sibire*
Virginija Apanavičienė (doc., Lietuvos muzikos akademija) *Etninės tapatybės tyrimai lietuvių akademinės muzikos duomenimis*
Vida Palubinskienė (prof. dr. (hp), Lietuvos edukologijos universitetas) *Vilniaus apylinkių etnis instrumentinis muzikavimas XX a.*

16.30–17.30

Apvalaus stalo diskusija I a. Posėdžių salėje

Etnologijos ir antropologijos pokyčiai: sava ar kita? / Academic Changes in Ethnology and Anthropology: Self or Other?

Moderuoja Vida Savoniakaitė, dalyvauja Auksuolė Čepaitienė, Darius Daukšas, Vytautas Tumėnas

18.00

Vakarienė

Penktadienis, 2013 m. spalio 25 d.

10.00–11.40

II ir III programiniai pranešimai II a. Didžiojoje salėje

Ullrich Kockel (prof. dr., Herioto Vato universitetas) *Towards an Ethnology Beyond Self, Other and Third: Toposophical Explorations*

Vytis Čiubrinskas (prof. dr., Vytauto Didžiojo universitetas, Vilniaus universitetas) *Ethnology in Between Two Paradigms: 'Tradition' and / or 'Identity' or in Neither One?*

11.50–13.00

V sekcija II a. Didžiojoje salėje

Teoriniai požiūriai į „sava“ / „kita“

Vadovės Martine Hovanessian ir Vida Savoniakaitė

Martine Hovanessian (habil. dr., CNRS) *The Frontiers of Anthropology and Ethnology Through the Ethnicity's Theories: Crossed Views*

Ilze Boldāne (dr., Latvijos universiteto Latvijos istorijos institutas) *Latvian Ethnic Stereotypes: Cognition, Methods, Options*

Ekaterina Anastasova (assoc. prof. dr., Bulgarijos mokslų akademijos Etnologijos ir folklore tyrimų institutas su Etnografijos muziejumi) *Concepts of 'Our Land' and 'Our People' in the Bulgarian Science*

13.00–14.30

Pietūs

14.30–16.00

V sekcija II a. Didžiojoje salėje

Vadovai Vita Ivanauskaitė-Šeibutienė ir Vytautas Tumėnas

Rasa Račiūnaitė-Paužuolienė (doc. dr., Vytauto Didžiojo universitetas) *Vizualinės antropologijos raida ir metodologijos ypatumai*

Vita Ivanauskaitė-Šeibutienė (dr., Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas) *Tarpdiscipliniškumo gelmės ir seklos. Kai kurie sapnų tyrimų aspektai religijotyje, psichologijoje ir folkloristikoje*

Aušra Kairaitytė (dr., Lietuvos istorijos institutas) *Tautosakos ir etnologijos mokslų metodikos palyginimas: Švč. Dievo Motinos ir krikščionių šventųjų paveikslai šių dienų kultūroje*

Vytautas Tumėnas (dr., Lietuvos istorijos institutas) *Tarpkultūrinių tipologinių ir istorinių sąsajų paieškos svarba etnosemiologiniuose tautodailės tyrimuose*

VI sekcija I a. Posėdžių salėje

Sava ir kita

Vadovė Anete Karlsonė

Svetoslava Toncheva (dr., Bulgarijos mokslų akademijos Etnologijos ir folklore tyrimų institutas su Etnografijos muziejumi) *Ethnological and Anthropological Research Methods in the Studies of the New Religious Movements*

Anete Karlsonė (dr., Latvijos universiteto Latvijos istorijos institutas) *Creation of Ethnicity: National Costume – Restoration or Construction?*

Oksana Samara (Ukrainos nacionalinės mokslų akademijos Meno, folklore ir etnologijos institutas) *Proximity and Distant Aberrations in Contemporary Anthropology*

VII sekcija IV a. 408 kambaryje

Sava kultūrinė grupė

Vadovas Andrius Sprindžiūnas

Andrius Sprindžiūnas (doc. dr., Mykolo Rėmerio universitetas) *Moksleivių supratimas apie kiekvienos kultūros nelygstamą vertingumą ir kultūrinės savimones ugdymas bendrojoje Religijotyros programoje*

Arvydas Griškus (Vytauto Didžiojo universitetas) *„Savas“ ir „kitas“ Lietuvos karo aviacijoje*

Linas Pikšrys (Vytauto Didžiojo universitetas) *Savo – svetimo suvokimo kaita kultūrinės adaptacijos procese: Newcastle'o (JK) lietuvių studentų atvejis*

16.00–17.00

V sekcija IV a. 408 kambaryje

Vadovė Egidija Ramanauskaitė

Egidija Ramanauskaitė (doc. dr., Vytauto Didžiojo universitetas) *Mokslo kalbos: savi ar svetimi?*

Kristina Apanavičiūtė (Vytauto Didžiojo universitetas) *„Savas“ ir „kitas“ – požiūrio į etnines ir konfesines mažumas problema XXI a. etnologijos tyrimuose*

Vida Savoniakaitė (dr., Lietuvos istorijos institutas) *Savas ir kitas etnologijoje, antropologijoje*

VIII sekcija II a. Didžiojoje salėje
Etnografija: savos metodologijos ir / ar metodai?
Vadovė Auksuolė Čepaitienė

Auksuolė Čepaitienė (dr., Lietuvos istorijos institutas) *Etnografija: praktika ir (ar) teorija Lietuvos etnologijoje*
Danguolė Svidinskaitė (Lietuvos istorijos institutas) *„Sava(s)“ ir (ar) „kita(s)“? Tyrėjas, informantas ir religijos tema*
Nijolė Pliuraitė Andrejevienė (Lietuvos liaudies buities muziejus) *Etnografinių lauko tyrimų specifika: savos žaislų rekonstrukcijos*

IX sekcija I a. Posėdžių salėje
Sava kultūroje
Vadovė Rasa Paukštytė-Šaknienė

Inga Zemblienė (Lietuvos istorijos institutas) *Etniškai mišrių šeimų tyrimo metodologija*
Rasa Paukštytė-Šaknienė (dr., Lietuvos istorijos institutas) *Šeimos samprata miesto kultūroje: tarp tradicijos ir dabarties*
Irma Šidiškienė (dr., Lietuvos istorijos institutas) *Bendradarbių laisvalaikio tyrimo sąvokų topografija*

17.15–18.00

Baigiamosios diskusijos II a. Didžiojoje salėje
Moderuoja Vytautas Tumėnas

Šeštadienis, 2013 m. spalio 26 d.

10.30

Kultūrinė programa
Pasivaikščiojimas su gidu po Vilniaus senamiestį; susitinkame Katedros aikštėje prie varpinės

Konferenciją remia

Lietuvos
mokslo
taryba

(Nr. MOR-13105)